

9. Muuttuva kosteikko

Kaivinkoneen ennallistamistöiden jälkeen Haukkalammenojan umpeen luodut kohdat olivat vielä kasvittomia. Ensimmäisenä vuotena saapuivat rönsyleinikit. Vähitellen juurtui yhä useampi kasvilaji. Kohdetaulu kertoo kosteikon kehityksestä seuraavien vuosien aikana.

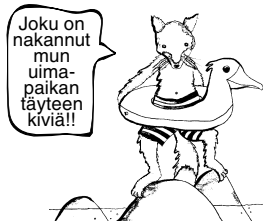
Myllypuron melkein 50 vuotta sitten perattu, syvä ja leveä uoma kiidättää pientä kaarnavenettä. Pursi saavuttaa Nuuksion Pitkäjärven rantalehdon jo samana päivänä.

10. Kivet koskeen takaisin

Kun Myllypuron laaksoa kuivattiin viljelykseen, kallioinen kynnys kosken niskalla räjäytettiin ja kivet nosteltiin ylös korkeiksi valleiksi. Kansallispuiston perustamisen jälkeen tavoitteet ovat toiset. Kesällä 1996 kieritettiin ensimmäiset kivet takaisin puroon hidastamaan veden virtausta ja tarjoamaan sopivia koloja vesiolioille. Työtä jatkettiin syksyllä 1997 konevoimin Euroopan Unionin Life-rahaston tuella.

Uljas purokorento on jo tullut takaisin ja vähitellen toivottavasti myös muut virtavesien eläjät, jotka menettivät lastenkotinsa vesistön perkauksen vuosina.

11. Haukkalammen puro

Puro palautettiin syksyllä 1997 virtaamaan omaan vanhaan kiemuraiseen uomaansa. Puuhakas sauikko saa nyt lasketella mahaliukua puron savisilla tai lumisilla penkoilla. Loppuuko riemu kun pensaikko valtaa kaivetut äyryät ja tulva tasoittaa jyrkät reunat?

Entä jos euroopanmajava istutetaan takaisin Myllypuron laaksoon, miten sitten käy? Varmaan niitä naurattavat ennallistajien tekemät puupadot.

12. Lohilampi vai purolehto

Kesämökkiläinen rakensi Haukkalammenpuroon vuonna 1960 betonipadon haaveena oma metsälampi ja kirjolohisaaliit. Kansallispuiston perustamisen jälkeen mökki purettiin ja pato avattiin syksyllä 1997. Tekolammen seisovan veden eliöt ovat lentäneet pois ja tilalle toivotaan virtaveden elämää. Sillalla voi seurata miten tulvavedet kohisevat. Puro saa jatkossa kehittyä itseksensä.

Rouva sammakko viihtyi tekolammen seisovassa vedessä ja ihmettelee nyt, mihin mä nyt muka kuden?

13. Nuori metsä

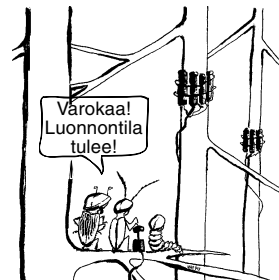
Haukkalammentien varren komea männikkö hakattiin ja istutettiin uudelleen ennen kansallispuiston perustamista. Nyt männyntaimien annetaan kasvaa rauhassa ja taistella keskenään elintilastaan. Viirupöllö on toiveikas. Ehkä jo sadan vuoden päästä sen lapsenlapsenlapsen ... lapset pääsevät pesimään tulevan aarniometsän pötkelöihin. Tiheä männikkö kätkee niin kulkijan kuin sananjalkojen alla kipittävän metsämyyrän.

Nahkiaispolku ylittää pian Haukkalammen autotien ja jatkuu sen eteläpuolella.

14. Lisää lahoppuuta

Paluu luonnon tilaan on alkanut. Rinteen vioittuneita ja kaatuneita tukkipuita ei kansallispuistossa korjata pois eikä pensaskerrosta hävitetä. Aikaisemmin puistometsänä hoidettu rinne muuttuu moni-ilmeisemmäksi sekametsäksi. Lumituhot ja myrskyt tekevät lisää lahoppuuta ja tilaa puuntaimille.

Dynamiittimyrsky aloitti metsän muuttumisen. Keino-tekoisesti katkenneet puut jätettiin metsään. Törröttäviin tynkiin toivotetaan tervetulleiksi kantojäärät ja koko kaarna-kuoriaisten sukukunta.

Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut • Teksti: Mosatonttu oy 2002 • Kuvat: Vappu Ormio ja Mikko Sääskilähti 1997

METSÄHALLITUS

Nahkiaispolku

Luontopolkurengas, nimeltään Nahkiaispolku, kertoo Nuuksion kansallispuiston luonnon ennallistamisesta eli miten ihmisen muuttamaa luontoa yritetään saada lähemmäs alkuperäistä.

Pituus

Kaksi kilometriä, alkaa Haukkalammen P-paikalta portaita ylös kallioille ja alas laaksoon, seuraa Myllypuroa ja Haukkalammenpuroa, yhtyy Punarinnan polkuun ja palaa P-paikalle. Englanninkielisiä opasvihkosia saa Haukkalammen luontotuvalta.

Viitat ja rakenteet

Polun käpymerkkiviitat ja 14 kohdetaulua lapsiluukkuineen, metsäpolkua, portaita, pitkospuuta, siltoja, jyrkkiä mäkiä ja upeaa kansallispuiston metsää.

1. Liito-oravan metsä

Rinteen metsä on saanut kasvaa rauhassa vuosikymmeniä. Luonto tekee itse ennallistamistyötään; syysmyrsky kaataa vanhoja puita herkkupöydäksi kääville ja hyönteisille. Nopeakasvuiset lehtipuut ovat jo vallanneet kuusen jättämän aukkoapaikan. Metsä ei tarvitse ihmisen apua luonnontilan ennallistamisessa.

Nuuksion kansallispuiston tunnuseläin liito-orava viihtyy tällaisessa maisemassa. Se löytää isoja koloharjoja pesäpuiksi, tuuheita kuusia suojaksi, ruoaksi tuoreita puiden lehtiä tai lepän norkkoja.

Näätä on myös vanhan metsän asukas. Täältä se löytää parhaat paistit nälkäänsä.

2. Vanhan pellon kohtalo

Suomessa otettiin viljelykäyttöön parhaat lehtomaat vuosisatoja sitten. Vielä 1950-luvun alussa tässä oli märkä tulvametsä, jonka Purolan asutustilallinen ojitti pellokseen. Kymmenen vuotta myöhemmin, vuonna 1963 pieni uudistila autioitui ja viimeinen viljelykasvi oli kuusi.

Peltotilkun istutuskuusien annetaan nyt kasvaa ja odotetaan metsän hoitavan ennallistamistyöt itse. Lehtipuut toisivat mukanaan lukuisia uusia eliölajeja.

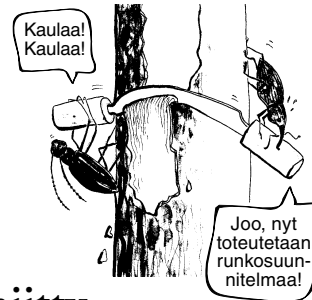
Varpushaukkaa ei kiinnostaa pellon vanhat viljelykasvit, nauris ja kaura. Se etsii tiheästä istutuskuusikosta paikkaa risupesälleen.

3. Puupellosta sekametsäksi

Pellolle riviin istutettu männikkö muutetaan sekametsäksi siten, että osa männystä kaadetaan pois ja osa tapetaan hitaasti kaulaamalla; runkoon jätetään vain kapea kuorisuikale jatkamaan puun elämää. Nuoret lehtipuut ja kuuset valtaavat itsestään puupellon aukkoapaikat.

Kahden sadan vuoden päästä pelloksi raivatut ja myöhemmin uudelleen metsitetyt alueet ovat palanneet taas alkutilaansa, monimuotoiseen ikimetsään.

Monet hyönteiset kuten papintappajat ja tukkimiehentäit jatkavat kuolevissa puissa ennallistamista.

4. Purolan pihaniitty

Purolan talo autioitui yli 30 vuotta sitten ja rakennukset siirrettiin pois. Perinteinen kukkiva pihaniitty kasvaa umpeen. Nuuksion hirvet ja jänikset eivät pysty aluetta yksin hoitamaan. Luontoharrastajien niitto-apua tarvitaan, jotta Euroopassa harvinainen kirjoverkoperhonenkin voisi elää niityllä.

Miten uhanalainen hirvenkello pärjää tungettelevien lupiinien seurassa?

5. Vanha silta

Myllypuron laakson kuivattamiseksi kaivettiin syvä ja suora valtaoja 50 vuotta sitten. Purolan asutustilan kärtyie Högbackaan kulki tätä vanhaa siltaa pitkin.

Nyt vanhan uoman ennallistamistyöt ovat nostaneet vedenkorkeutta. Mitta-asteikosta voi seurata tulva-ajan ja kesäkuivan vaihteluita.

Iltahämärissä mäyrä käyttää usein samoja polkuja pesältä savimaan ruokakaapille ja takaisin.

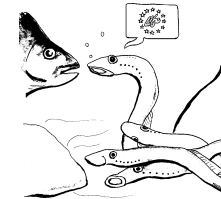
6. Hylätty pelto

Kun märkien Myllypuron varren peltujen viljely lopetettiin yli 30 vuotta sitten, alkoi heti muutos. Yksivuotiset rikkaruohot alkoivat väistyä monivuotisten heinien ja ruohojen tieltä. Hento paju pääsi juurtumaan vasta myyrien multakeoille. Vaivalloisen alun jälkeen pajujen kehitys oli nopea. Kostealle maalle kasvoi viidakko, jota hirvet, jänikset, myyrät ja hyönteiset laiduntavat.

Toukokuun yössä perhoset juhlivat mesihumalassa pajujen kukinnoissa.

7. Puron uusi vanha uoma

Kesä 1996 toi mullistukset Myllypuroon. Nuoret talokooleiriläiset rakensivat käsivoimin padon, jolla puro yritettiin palauttaa vanhaan luonnontilaansa. Rankkasateiden tulva mursi padon ja Myllypuro ryöstäytyi taas 1950-luvulla kaivettuun viivoittimensuoraan kanavaansa. Syksyllä 1997 ennallistamiseen käytiin järeämmin konein. Kanava peitettiin ja puro elää nyt vapaana vanhoissa kiemuroissaan.

Palaavatko neidonkorento, purovita ja kurjenjalka Myllypuron mutkiin? Pikkunahkaisella on siihen EU-direktiivin valtakirja.

8. Eriväriset vedet

Kalliorantaisesta Haukkalammesta laskeva vesi on läpikuultavan kirkasta. Myllypuronkin latvajärvet Suolikas ja Parikas ovat kirkasvetisiä, mutta laskupuro muuttuu sameaksi virratessaan savipohjaisessa laaksossa. Ennallistamistöiden ansiosta tulvivan puron uudelleen käyttöön otetut mutkat tarjoavat vesimyyrälle lisää elinpaikkoja.

Purotaimenella on uutta ajateltavaa; kummasta purosta löytäisin sopivat kirkasvetiset ja hiekkapohjaiset kutupaikat?

